

Sygn. akt I ACa 164/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 listopada 2016 roku

Sąd Apelacyjny w Szczecinie I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSA Danuta Jezierska
Sędziowie:	SSA Dariusz Rystał (spr.) SSO del. Agnieszka Bednarek - Moraś
Protokolant:	starszy sekretarz sądowy Piotr Tarnowski

po rozpoznaniu w dniu 23 listopada 2016 roku na rozprawie w Szczecinie

sprawy z powództwa Z. K.

przeciwko J. M.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Koszalinie

z dnia 22 października 2015 roku, sygn. akt I C 382/15

I. oddala apelację;

II. zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 2.400 (dwa tysiące czterysta) złotych tytułem kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

Agnieszka Bednarek – Moraś Danuta Jezierska Dariusz Rystał

Sygn. akt I ACa 164/16

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja pozwanego nie zasługiwała na uwzględnienie.

Zgodnie z regulacją art. 387 § 2¹ kpc jeżeli sąd drugiej instancji nie przeprowadził postępowania dowodowego ani nie zmienił ustaleń faktycznych sądu pierwszej instancji, a w apelacji nie zgłoszono zarzutów dotyczących tych ustaleń, uzasadnienie wyroku może zawierać jedynie wyjaśnienie podstawy prawnej wyroku z przytoczeniem przepisów prawa.

Z taką sytuacją mamy do czynienia w niniejszej sprawie, dlatego też w uzasadnieniu Sąd Apelacyjny ograniczy się do wyjaśnienia podstawy prawnej wyroku z przytoczeniem przepisów prawa oraz odniesie się do zarzutów apelacji.

W pierwszym rzędzie należy podnieść, że przedstawione przez sąd pierwszej instancji wnioski prawne zostały wywiedzione przy zastosowaniu właściwych przepisów prawa oraz w oparciu o należyte ustalony stan faktyczny sprawy. Sąd Okręgowy prawidłowo przeprowadził też postępowanie dowodowe, w żaden sposób nie uchybiając przepisom prawa procesowego. Ocena zebranego w sprawie materiału dowodowego nie budzi zastrzeżeń sądu drugiej instancji, a pisemne motywy wyroku w należyty sposób wskazują na to jaki stan faktyczny stał się podstawą jego rozstrzygnięcia oraz na jakich dowodach sąd się oparł przy jego ustalaniu. Wnioski końcowe też zostały przedstawione prawidłowo w powiązaniu ze stanowiskiem stron, obowiązującymi przepisami i ustalonymi faktami. Stąd też Sąd Apelacyjny przyjął ustalenia sądu pierwszej instancji za własne, tym bardziej, że nie były one kwestionowane przez skarżącego.

Nadto, nie stwierdzono także uchybień natury procesowej, których zaistnienie sąd drugiej instancji byłby zobligowany brać pod uwagę z urzędu.

Brak też było uzasadnionych podstaw do przyjęcia, że doszło do naruszenia regulacji prawa materialnego, czy też prawa procesowego.

Pozwany zaskarżył w całości wyroku Sądu Okręgowego w Koszalinie z dnia 22 października 2015 r. zarzucając mu:

- 1) naruszenie art. 79 ust. 1 pkt 3 lit. b ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (tekst jednolity Dz. U. z 2006 r. Nr 90, poz. 631) polegające na jego zastosowaniu w sytuacji gdy brak było ku temu podstaw, gdyż z treści żądania wynikającego z pozwu oraz pisma procesowego powoda z 31 sierpnia 2015 r. wynika, iż dochodzi on roszczenia na zasadach ogólnych, co w niniejszej sprawie wiązało Sąd,
- 2) art. 217 k.p.c. w zw. z art. 299 k.p.c. poprzez oddalenie wniosku o dopuszczenie dowodu z przesłuchania stron, w sytuacji gdy jego przeprowadzenie było istotne z punktu widzenia przedmiotu niniejszej sprawy.

Uzasadniając zarzut naruszenia prawa procesowego pozwany wskazał, że w jego ocenie o wysokości odszkodowania decyduje też stopień winy rozpowszechniającego cudze utwory, który w tym wypadku wiąże się z rozmiarem rozpowszechnienia i na tę okoliczność powinny zostać przesłuchane strony postępowania, a przynajmniej pozwany.

Dodał też, że oddalenie wniosku w tym zakresie związane było z przyjętą przez Sąd I instancji podstawą prawną odpowiedzialności, co jednak nie zmienia faktu, że ta decyzja procesowa stanowiła naruszenie art. 217 k.p.c. w zw. z art. 299 k.p.c.

Jednakże zgodnie z art. 162 kpc strony mogą w toku posiedzenia, a jeżeli nie były obecne, na najbliższym posiedzeniu zwrócić uwagę sądu na uchybienia przepisom postępowania, wnosząc o wpisanie zastrzeżenia do protokołu. Stronie, która zastrzeżenia nie zgłosiła, nie przysługuje prawo powoływania się na takie uchybienia w dalszym toku postępowania, chyba że chodzi o przepisy postępowania, których naruszenie sąd powinien wziąć pod rozwagę z urzędu, albo że strona uprawdopodobni, iż nie zgłosiła zastrzeżeń bez swojej winy.

Sąd Okręgowy na rozprawie w dniu 22 października 2015 roku oddalił wniosek o przesłuchanie stron, a obecny na rozprawie pełnomocnik pozwanego nie wniósł powyższego zastrzeżenia, tym samym utracił możliwość powoływania się w postępowaniu apelacyjnym na przedmiotowy zarzut naruszenia prawa procesowego.

Natomiast uzasadniając zarzut naruszenia prawa materialnego w postaci art. 79 ust. 1 pkt 3 lit. b ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych skarżący podniósł, że nie ma on charakteru szczególnego w stosunku do przepisów określających odpowiedzialność na zasadach ogólnych, w takim znaczeniu, że nie wyłącza on w każdym wypadku stosowania przepisów ogólnych, ewidentnie ma w stosunku do nich charakter alternatywny., co wynika wprost z brzmienia art. 79 ust. 1 pkt. 3 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych, według którego uprawniony

może żądać ochrony na zasadach ogólnych albo na zasadach przyjętych przez Sąd w niniejszym postępowaniu - uprawnienie to ma charakter alternatywy rozłącznej, co oznacza, że powód wskazuje podstawę prawną dochodzonego roszczenia, przy czym może wskazać tylko jedną, którą Sąd jest związany.

Pozwany dodał też, że w niniejszej sprawie powód nie wskazał wprost przepisu prawnego na którym oparł swoje roszczenie, niemniej jednak z jego twierdzeń zawartych w pozwie i późniejszym piśmie procesowym wynika, że dochodzi odszkodowania na zasadach ogólnych, gdyż ewidentnie wiąże szkodę z rzeczywistą stratą, jednoznacznie tłumaczy z czego żądana kwota wynika, nie żąda przy tym dwu albo trzykrotności tej sumy - dochodzona kwota nie ma więc charakteru ryczałtowego jak przyjmuje Sąd, a który to charakter jest właściwy dla roszczenia z art. 79 ust. 1 pkt 3 lit. b ustawy, a co istotne powód ostatecznie wskazuje, że żąda odszkodowania, a nie zapłaty określonej sumy pieniężnej (określenie z art. 79 ust. 1 pkt. 3 lit b ustawy), która nie ma znaczenia czysto odszkodowawczego, lecz również represyjny.

Wg pozwanego oznacza to, że Sąd Okręgowy przyjął nieprawidłowy reżim prawny odpowiedzialności pozwanego.

Skarżący wskazał też, że zgłoszenie roszczenia na zasadach ogólnych oznacza, że poza pozostałymi przesłankami odpowiedzialności, powód zobowiązany jest wykazać rozmiar poniesionej szkody, a w jego ocenie nie podołał on temu obowiązkowi, gdyż przedstawienie wydruku cennika z ceny internetowej nie stanowi wiarygodnego dowodu potwierdzającego wysokość szkody - wydruk ten nie ma nawet charakteru dokumentu, przedstawia on kwoty, które w ocenie pozwanego zostały dowolnie ustalone przez powoda., a dodatkowo są one mało wiarygodne w odniesieniu do danych przedstawionych we wniosku powoda o zwolnienie z opłaty od pozwu. Pozwany wskazał, że wynika z nich, iż powód w rzeczywistości nie uzyskuje i nie ma szans na uzyskiwanie tak wysokich dochodów jakie wynikałyby z przedstawionego przez niego cennika - sugeruje to, że cennik ten ma jedynie charakter pozorny, a z pewnością wysokość szkody można ustalić w inny sposób, niemniej jednak rolę pozwanego nie jest pouczenie powoda w tym zakresie.

Jednakże Sąd Apelacyjny powyższy zarzut uznał za wyłącznie polemiczny, będący wyrazem bardzo subiektywnej oceny wyselekcjonowanej przez skarżącego części uzasadnienia sądu I instancji, który w założeniu miał wykazać zasadność zgłoszonego przez stronę pozwaną żądania oddalenia roszczenia powoda – jako taki nie mógł doprowadzić do zmiany zaskarżonego wyroku w kierunku postulowanym w apelacji.

Zgodnie z treścią art. 79 ust. 1 pkt 3 lit. b ustawy z 4 lutego 1994 roku o prawie autorskim i prawach pokrewnych uprawniony, którego autorskie prawa majątkowe zostały naruszone, może żądać od osoby, która naruszyła te prawa naprawienia wyrządzonej szkody poprzez zapłatę sumy pieniężnej w wysokości odpowiadającej dwukrotności, a w przypadku gdy naruszenie jest zawinione - trzykrotności stosownego wynagrodzenia, które w chwili jego dochodzenia byłoby należne tytułem udzielenia przez uprawnionego zgody na korzystanie z utworu. Artykuł 79 ust. 1 pkt 3 lit. b ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych przewiduje, alternatywnie do odszkodowania na zasadach ogólnych, roszczenie o zapłatę sumy pieniężnej w wysokości odpowiadającej dwukrotności, a w przypadku gdy naruszenie jest zawinione - trzykrotności stosownego wynagrodzenia, które w chwili jego dochodzenia byłoby należne tytułem udzielenia przez uprawnionego zgody na korzystanie z utworu. Znowelizowany art. 79 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych dokonał zmiany statusu prawnego roszczenia o zapłatę wielokrotności stosownego wynagrodzenia.

Przedmiotowe odesłanie do "zasad ogólnych" (art. 415 KC) jako alternatywy dla szczegółowego uregulowania odszkodowania w art. 79 ust. 1 pkt 3 lit. b ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych, oznacza, że ten ostatni przepis jest przepisem szczególnym do art. 415 KC. Wyjątkowość zawartej w nim regulacji polega wyłącznie na odstępstwie od zasady restytucji na rzecz ustawowego ryczałtu odszkodowawczego (dwukrotność lub trzykrotność wysokości wynagrodzenia), zobiektywizowania odpowiedzialności, a także wprowadzeniu elementu represyjnego w przypadku winy sprawcy. Pozostałe elementy odpowiedzialności są charakterystyczne dla klasycznego ujęcia odpowiedzialności deliktowej (zob. wyrok SN z 11 sierpnia 2011 r., I CSK 633/10, OSNC 2012, Nr 3, poz. 37).

Ponadto zasadnie sąd I instancji przyjął, że choć co prawda powód nie wskazał art. 79 ust. 1 pkt 3 lit. b ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych jako podstawy prawnej swojego żądania, to jednak w świetle prawa nie miał takiego obowiązku.

Zgodnie z art. 321 § 1 kpc sąd nie może wyrokować co do przedmiotu, który nie był objęty żądaniem, ani zasądzać ponad żądanie.

Wskazanie przez powoda podstawy faktycznej żądania, która może być kwalifikowana według różnych podstaw prawnych uzasadnia rozważenie przez sąd każdej z nich przy rozpoznaniu sprawy, a zastosowanie jednej z nich, choćby odmiennej od tej, którą podał powód, nie uzasadnia zarzutu naruszenia art. 321 § 1 k.p.c. Jeżeli z powołanych w pozwie okoliczności faktycznych wynika, że roszczenie jest uzasadnione w całości bądź w części, to należy go w takim zakresie uwzględnić, chociażby powód nie wskazał podstawy prawnej albo przytoczona przez niego okazała się błędna. Przyjęcie przez sąd innej podstawy rozstrzygnięcia niż wskazana przez strony, nie tylko że nie stanowi wyjścia poza granice żądania, wynikające z art. 321 § 1 k.p.c., ale stanowi zastosowanie niekwestionowanej w procesie cywilnym zasady "da mihi factum dabo tibi ius"(por. I ACa 254/16 wyrok s. apel. 2016-08-19 w Katowicach).

Nadto skoro powód domagał się zapłaty od pozwanego kwoty ryczałtowej z tytułu naprawienia szkody za naruszenie jego praw autorskich to należało przyjąć, że powód mógł dochodzić swojego roszczenia właśnie na podstawie art. 79 ust. 1 pkt 3 lit. b przywołanej ustawy.

Skoro niezasadne okazało się twierdzenie skarżącego, że powód zgłosił swoje roszczenie w oparciu o zasady ogólne, to oznacza, że brak jest podstaw do przyjęcia, że poza pozostałymi przesłankami odpowiedzialności, powód zobowiązany był wykazać rozmiar poniesionej szkody, skoro przybrała ona formę ryczałtu.

Natomiast apelacja nie podważyła prawidłowości rozważań poczynionych przez sąd I instancji w zakresie ustalenia kosztów udzielenia licencji na korzystanie i dalsze rozpowszechnianie przedmiotowych utworów oraz, że zapłata przez pozwanego dochodzonej przez powoda kwoty jest uzasadniana i sprawiedliwa.

Mając na uwadze całokształt poczynionych powyżej rozważań należało uznać, że wywieziona sprawie apelacja okazała się w całości nieuzasadniona i na podstawie art. 385 k.p.c. została oddalona, o czym orzeczono jak w punkcie I wyroku.

W punkcie II wyroku Sąd Apelacyjny w oparciu o art. 98 § 1 i 3 kpc, mając na uwadze wynik postępowania apelacyjnego obciążył pozwanego kosztami zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

D. Rystała D. Jezierska A. Bednarek - Moraś